

MUGAYYEBÂT

3855; Abdülmecid Selim, "İlmü'l-ğayb", *el-Fe-tâva'l-İslâmiyye min Dâri'l-iftâ'i'l-Mısriyye* (nşr. Câdelhak Alî Câdelhak v.dğr.), Kahire 1402/1981, IV, 1361-1363; Bessâm Selâme, *el-İmân bi'l-ğayb*, Zerkâ / Ürdün 1403/1983, s. 36-37; Osman Cum'a Damîriyye, *'Âlemü'l-ğayb ve's-şehâde fi't-taşavvürü'l-İslâmî*, Cidde 1410/1989, s. 85-105; Halis Albayrak, *Kur'an'da İnsan-Gayb İlişkisi*, İstanbul 1993, s. 140-141; İlyas Çelebi, *İslâm İnancında Gayb Problemi*, İstanbul 1996, s. 71-79.

İLYAS ÇELEBİ

MUGİRE b. ABDURRAHMAN

(مغيرة بن عبد الرحمن)

Ebû Hâşim Mugire b. Abdurrahmân
b. Hâris el-Mahzûmî
(ö. 186/802)

Mâlikî fakihî ve muhaddis.

124 (742) yılında doğdu. Dedesinin dedesi Ayyâş b. Ebû Rebîa ilk sahâbilerdendi. Babasından ve aralarında Yezîd b. Ebû Ubeyd, Muhammed b. Aclân, Abdullah b. Sâid ve Mâlik b. Enes'in bulunduğu muhaddislerden hadis rivayet etti. Kendisinden hadis rivayetinde bulunanlar içinde oğlu Ayyâş b. Mugire, İbrâhim b. Hamza ez-Zübeyrî, Mus'ab b. Abdullah ez-Zübeyrî, Ahmed b. Abede, Ebû Mus'ab ez-Zührî ve Ya'kûb b. Humeyd yer almaktadır. Hadîste sika olduğu belirtilen Mugire'ye Abbâsî Halifesi Hârûnürreşîd Medine kadılığını teklif etmişse de kendisi bunu kabul etmemiştir.

Mâlikî tabakat kitaplarında Süleyman b. Bilâl, Muhammed b. Dînâr el-Cühenî, Osman b. Kinâne, Abdülazîz b. Ebû Hâzim, Abdülazîz ed-Derâverdî ve Muhammed b. Mutarrif ile birlikte Mâlik'in ilk nesil Medineli öğrencileri arasında sayılmakla birlikte bunların Mâlik ile öğrencilik ilişkilerinin intisap düzeyinde olmadığı anlaşılmaktadır. Mugire gibi birçoğu, Mâlik'ten sonra ve Mâlik hayattayken Medine müftüleri arasında yer alan ve Medine çevresinde Mâlik'in dengi olarak bilinen bu isimlere Mâlikî fıkîh literatüründe neredeyse hiç atıf yapılmaması, kendilerine atıf yapılanlara da özellikle Mâlik'in değil Medine âlimlerinin rivayet ve görüşlerini nakleden râviler ve aynı zamanda kendilerine has görüşleri olan fakihler sıfatıyla yer verilmesi bunu teyit etmektedir. Nitekim Mâlik'ten sonra Medine fikhinin temsilcisi olarak, ders halkasının başına geçen Osman b. Kinâne dahil olmak üzere bu nesilden bir fakih değil bir sonraki nesilden Abdullah b. Nâfi' es-Sâiğ kabul edilmiştir (Kâdî İyâz, III, 130).

Yaş itibarıyla Mâlik'in akranı sayılan Mugire onunla aynı hocalardan ders almış, daha önce kendisine muhalefet etmekle birlikte Mâlik kendi ilim meclisini oluşturduktan sonra onun meclisine katılmaya başlamıştır (a.g.e., III, 4). Ancak Mâlik'in fikhî görüşlerinin rivayeti konusunda Medine Mâlikî ekolünün temsilcileri kabul edilen sonraki nesil fakihleri kadar katkıda bulunmamıştır. Bununla birlikte Medine Mâlikî ekolünün temsilcilerinden Mutarrif b. Abdullah el-Esam, Ebû Mus'ab ez-Zührî ve İbnü'l-Mâcişûn ile Mısır Mâlikî ekolünün önde gelenlerinden İbn Vehb'in istifade ettiği fakihler arasında yer almaktadır. Mugire b. Abdurrahman 22 Safer 186 (2 Mart 802) tarihinde vefat etti.

Mugire'nin Medine'de meşhur olan kitaplarından söz edilmektedir. Önce Mısır'a, oradan Kayrevan'a ve muhtemelen Endülüs'e ulaştığı ve Medine fukahası ile müelliflerine ait fikhî görüşleri bir araya getirdiği anlaşılan bu kitaplara (Muhammed b. Hâris el-Huşenî, s. 168; Kâdî İyâz, IV, 105; V, 111; Muranyî, s. 142, 165) Mâlikî mezhebi literatürünün oluşumunda Mâlik'in öğrencilerinden Mısırlı İbnü'l-Kâsım, İbn Vehb ve Eşheb el-Kaysî ya da Tunuslu İbn Ziyâd el-Absî'nin mesâil derlemeleri (semâât) gibi kaynak değeri atfedilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Muhammed b. Hâris el-Huşenî, *Tabakâtü 'ulemâ'i İfrîkiyye* (nşr. Muhammed b. Şeneb), Beyrut, ts. (Dârü'l-kitâbi'l-Lübânî), s. 168; İbn Abdülber en-Nemerî, *el-İntikâ'*, Kahire 1350, s. 53-54; Kâdî İyâz, *Tertibü'l-medârik* (nşr. Abdülkâdir es-Sahrâvî), Rabat 1403/1983, III, 2-8, 130, 133, 229, 353; IV, 105; V, 111; Zehebî, *Târîhu'l-İslâm: sene 181-190*, s. 410-411; İbn Ferhûn, *ed-Dibâcû'l-müğheb*, II, 343-344; İbn Kunfûz, *el-Vefeyât* (nşr. Âdil Nüveyhiz), Beyrut 1971, s. 148-149; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, X, 264-265; Mahlûf, *Şeceretü'n-nür*, I, 56; M. Muranyî, *Dirâsât fi meşâdiri'l-fikhî'l-Mâlikî* (trc. Ömer Sâbir Abdülcelîl v.dğr.), Beyrut 1409/1988, s. 142, 165; Ali Hakan Çavuşoğlu, *Irak Mâlikî Ekolü: III.-V./IX.-XI. yy.* (doktora tezi, 2004), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 24-25.

MEHMET ERDOĞAN

MUGİRE b. EBÜ ŞİHÂB

(مغيرة بن أبي شهاب)

Ebû Hâşim Mugire b. Ebî Şihâb Abdillâh
b. Amr el-Mahzûmî
(ö. 91/710)

Yedi kıraat imamından
İbn Âmir'in hocası
(bk. İBN ÂMİR).

MUGİRE b. NEVFEL

(مغيرة بن نوفل)

Ebû Yahyâ (Ebû Halime) Mugire
b. Nevfel b. el-Hâris b. Abdilmuttalib
b. Hâşim el-Kureşî
(ö. 50/670'ten sonra)

Sahâbî, Medine kadısı.

Hicretten önce Mekke'de dünyaya geldi; daha sonra Medine'de doğdu ve Hz. Peygamber'in vefatında altı yaşında olduğu da söylenir. Resûl-i Ekrem'in amcası Hâris b. Abdilmuttalib'in torunudur. Mugire'nin Hz. Osman zamanında Medine'de kadılık yaptığı bilinmektedir. Hz. Ali'nin safında Sıffîn Savaşı'na ve diğer muharebelere katıldı. Güçlü kuvvetli bir kişi olarak nitelendirilen Mugire, bazı rivayetlere göre Hz. Ali Kûfe'de İbn Mülcem'in saldırısına uğradığında kadife pelerini suikastının üzerine atıp daha fazla hamle yapmasını engellemiş ve ardından onu yere yıkarak zehirli kılıcını elinden düşürmüştür (Müberred, III, 1119; Mes'ûdî, II, 424; krş. *Dîa*, XX, 220). Mugire, Hz. Ali'nin şehâdetinden sonra Hz. Hasan'ın yanında yer aldı ve Hasan Muâviye ile savaşmak üzere harekete geçtiğinde onu Kûfe'de idareci olarak bıraktı.

Mugire b. Nevfel, Hz. Ali'nin dul eşi Ümâme bint Ebû'l-Âs ile evlendi. Hz. Ali'nin yaralı yattığı sırada, Hz. Fâtıma'nın ölümünden sonra evlendiği bu eşini kendisinin ardından Muâviye b. Ebû Süfyân'ın almak isteyeceğini düşünerek yakın akrabaları olan Mugire'ye bizzat önerdiği veya eşine Mugire ile evlenmesi yolunda tavsiyede bulunduğu rivayet edilmektedir. Mugire'nin Ümâme'den Yahyâ isimli bir oğlu olmuş, ancak nesebi devam etmemiştir. Fakat Ümâme'nin bu kocasından çocuğu olmadığı da söylenir. Öte yandan Mugire'nin, 50 (670) yılında vefat eden Ümâme dışındaki hanımlarından Ebû Süfyân b. Hâris b. Abdilmuttalib'in torunu Âmine'den Ebû Süfyân adlı bir oğlu daha olmuş, ancak ondan da soyu devam etmemiştir. Diğer eşleri ve câriyelerinden ise birçok çocuğunun olduğu bilinmektedir. Mugire b. Nevfel kanalıyla Hz. Peygamber'den bir hadis rivayet edilmiştir; ayrıca onun mürsel olarak rivayette bulunduğu da söylenir.

BİBLİYOGRAFYA :

Abdürrezzâk es-San'ânî, *el-Muşannef* (nşr. Habîbürrahman el-A'zamî), Beyrut 1403/1983, VI, 201; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 22, 23; VIII, 40; Mus'ab b. Abdullah ez-Zübeyrî, *Nesebü Kureys*